

„A Lear király a folytonos változás drámája” ZSÁMBÉKI GÁBOR

Hegedűs D. Géza főszereplésével május 29-én mutatja be a Katona József Színház Shakespeare klaszikusát, a Lear királyt. Ennek kapcsán járványról, alakváltásokról, hatalomról és szembesülésről beszélgettünk az előadás rendezőjével, Zsámbéki Gáborral.

szerző: **Rácz Ráchel** fotók: **Szilágyi Lenke**

Mi indította arra, hogy megrendezze a Lear királyt? Milyen aktualitással bír ma a darab?

A Lear világszerte a legjátszottabb Shakespeare-darabok közé tartozik, Magyarországon is gyakran színre kerül jelentős rendezők munkájaként, kiváló színészek főszereplésével. Ennek oka nemcsak az izgalmas karakterekben, a váratlan fordulatokban gazdag cselekményben keresendő, hanem abban, hogy a mű feszült, baljós, váratlan

politikai fordulatokat ígérő, állandó fenyegetettséget és kiszámíthatatlanságot sugárzó légköre könnyen azonosítható a mi világunkkal. A járvány emlegetése is megdöbbentő, Shakespeare a pár évvel korábbi londoni pestisjárványt használta Gloster ijesztő jövőképehez.

A darabot viszonylag sokszor játsszák a magyar színházak, ami mindjárt felveti a kérdést, hogy a rendező melyik fordítást választja.

Az utóbbi idők Lear-előadásai legalább négy-öt fordítás közül válogathattak, Zsótérnak például volt bátorsága a klasszikus Vörösmarty-fordítást használni, mások több fordítás keverékével dolgoztak. Én ebben kevésbé hiszek, és a nyíregyházi színház megbízásából készült, a Radnóti Színház által is használt Nádasdy Ádám-fordítás mellett döntöttem. Nagyon jó ezzel a szöveggel dolgozni.

Jan Kott azt mondja, a Hamlet szelíd mű a Lear királyhoz képest. Ön is így gondolja?

A Lear király a folytonos változás drámája. A legjelentősebb feladat színész, rendező számára az átalakulások rajza. A darab legtöbb karaktere olyan erős átalakuláson megy keresztül, amit nem sejtettünk. Megváltozik a társadalomban elfoglalt helyük, a sors fölfelé vagy lefelé viszi őket, és átalakul a világértelmezésük, gyakran nem várt cselekedeteket hajtanak végre. A legerősebb a változás a vesztesekben: a helyeslőkkel és csodálókkal körülvevett Learben, aki bukásában kezdi megismerni a világot, és a megismerésébe örület és bölcsesség keveredik; a magas pozícióját elvesztő Glosterben és az aranyifjú Edgarban, aki csak attól remélheti az életben maradását, ha a társadalom legaljára kerül. Míg a győztesek, a hatalomhoz jutók csak

saját magukról, egyéni érdekeik eléréséről gondolkodnak és eszerint cselekednek egyre kegyetlenebbül, ők a társadalom, a világ egy részének tekintik magukat. „Ti ruhátlan szegények, mindennütt, kik túritek e kegyetlen vihart, földél nélkül, kiéhezett tagokkal, lyukas rongyokban kibírjátok-e az ilyen évszakot? Jaj, nem törődtem ilyesmivel!” – mondja Lear a szegények viszontagságaira gondolva. „Az isteneknek csak legyenek vagyunk, játék-ból lecsapdosnak” – filozofál a megvakított Gloucester.

Van esetleg kivétel, ellenpont?

Van. A rendíthetetlen tisztességű Kent. Olyan, mint Horatio a Hamletben: „nem merő síp a sors ujjá közt, oly hangot adni, milyent billeget”.

A novemberi leállás után a próbákat rendhagyó módon, online kellett folytatniuk. Milyen új tapasztalatokkal gazdagodott ezalatt?

A bemutatót eredetileg decemberre terveztük. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy ez lehetetlen, mégsem álltunk le: heti két-három alkalommal zoom-próbákat tartottunk. A nagyon hosszú próbafolyamatnak azonban nem kevés előnye mutatkozott. Egyre mélyebben tudtuk elemezni a darabot, újabb és újabb rétegeit tártuk fel, oda tudtunk figyelni a legapróbb részletekre is. Most mégis úgy érezzük, mintha még mindig csak a darab felszínét kapargatnánk.

A főszerepet Hegedűs D. Géza, a Vígszínház művésze alakítja. Miért esett rá a választása?

Az állandó társulatban hiszek – mint a leggyümölcsözőbb színházi szerveződésben –, de ismerem a buktatókat is. A legnagyobb veszély, ha egy társulat változatlan, zárt kör marad. Életemet itthon és külföldön is főleg állandó társulatokkal töltöttem, és így számos olyan magyar színész és színésznő van, akit kiválóan tartok, mégsem dolgoztam velük soha. Hegedűs D. Gézában, akit Learnek látok, az is megnyerő, hogy bár eltérő stílusú színházakból jövünk, mindkettőnket érdekli a két-fajta stílus összeegyeztetése.

Az interjú bővebb változata a Papageno.hu oldalon olvasható.